

Sygn. akt V U 743/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 października 2014 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie :

Przewodniczący SSO Marzena Głuchowska

Protokolant Kamila Klimczak

po rozpoznaniu w dniu 14 października 2014 r. w Kaliszu

odwołania M. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 16 maja 2014 r. Nr (...)

w sprawie M. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o emeryturę

zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 16 maja 2014 r. znak (...) w ten sposób, że przyznaje odwołującemu M. M. emeryturę poczynając od dnia od 1 marca 2014 r.

UZASADNIENIE

W dniu 04.03.2014 r. do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. został złożony wniosek o przyznanie prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach dla M. M..

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 16.05.2014 r. w sprawie (...) Zakład ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił M. M. prawa do emerytury. Zdaniem ZUS w O. odwołujący nie spełnia przesłanek wskazanych w art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. 2004 r., nr 39, poz. 353 ze zm.) tj. nie wykazał 25 lat zatrudnienia na dzień 01.01.1999 r.

Od decyzji tej w dniu 12.06.2014 r. wniósł odwołanie M. M., w którym podniósł, iż wykonywana przez niego praca w okresie 16.02.1970 r. do 15.05.1974 r. w gospodarstwie rolnym powinna być uwzględniona do ogólnego stażu pracy.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS w O. podtrzymał argumentację wcześniej przedstawioną w zaskarżonej decyzji, podniósł, iż odwołujący nie udowodnił okresu 25 lat zatrudnienia oraz wniósł o oddalenie odwołania M. M..

Sąd Okręgowy / Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kaliszu ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołujący urodził się dnia (...) Wykazał staż pracy na dzień 01.01.1999 r. wynoszący 24 lata, 5 miesięcy i 22 dni.

Odwołujący wykazał okres pracy w szczególnych warunkach wynoszący ponad 15 lat. Organ rentowy nie uznał odwołującemu okresu pracy w gospodarstwie rolnym od 16.02.1970 r. do 15.05.1974r.

W niniejszej sprawie odwołujący zmierzał do wykazania okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 16.02.1970 r. do dnia 15.05.1974 r.

Odwołujący nie należy do OFE. Odwołujący posiadał status pracownika. Odwołujący obecnie nie pracuje zawodowo.

Rodzice odwołującego Z. i W. M. byli roczniki: 1930 i 1910. Mieli gospodarstwo rolne o powierzchni 2,6573 ha położone w miejscowości R. gmina L.. Nadto dzierżawili grunt o powierzchni 2,5 ha – grunty orne i łąki. Oboje rodzice zajmowali się rolnictwem. Uprawiali zboża i ziemniaki. Hodowali 4 krowy, około 20 sztuk baranów, trzodę. Ojciec w 1970 r. przeszedł operację żołądka – najprawdopodobniej onkologiczną, matka chorowała na padaczkę.

Małżonkowie M. mieli 3 dzieci: M. urodzonego w (...) r., T. urodzonego w (...) r., S. urodzonego w (...) r. T. po zakończeniu szkoły podstawowej uczył się w okresie od 1969 do 1971 w szkole zawodowej budowlanej w L.. Do szkoły dojeżdżał 10 km pociągiem, z tym że do stacji kolejowej musiał iść 7 km pieszo. Po ukończeniu szkoły zawodowej T. pracował zawodowo w Z. i potem w N.. Mieszkał wtedy głównie w hotelach robotniczych. Do domu rodziców wrócił w 1978 r. – pracując cały czas zawodowo poza rolnictwem. S. po ukończeniu szkoły podstawowej uczył się w szkole przysposobienia rolniczego dwuletniej. Była to szkoła dzienna. Do szkoły dojeżdżał pociągiem, do pociągu dochodził pieszo 7 km i następnie 4 km do M.. Z domu wychodził o 6-tej rano a wracał około 18-tej.

Odwołujący po ukończeniu szkoły podstawowej w 1970 r. nie uczył się i nie pracował zawodowo. Pozostawał w domu na gospodarstwie rodziców do czasu podjęcia pracy zawodowej.

Odwołujący w okresie od 16.02.1970 r. do dnia 15.05.1974 r. wykonywał stałą codzienną pracę w gospodarstwie rolnym rodziców. Gospodarstwo przekazano S. M. i on je prowadzi od momentu, gdy M. M. zaczął pracę zawodową.

(dowód: zeznania odwołującego, zeznania świadków T. M., S. m.i J. P., akta osobowe odwołującego)

Możliwość uzyskania emerytury przez mężczyzn przed ukończeniem 65 roku życia przewidywał do 31.12.2008 r. przepis art. 32 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. nr 39, poz.353 ze zmianami). Obecnie osoby urodzone po 31.12.1948 r., które osiągnęły wiek wymieniony w art. 32 i pracowały w szczególnych warunkach mogą przejść na emeryturę na warunkach przewidzianych w art. 184 wymienionej ustawy. Muszą, m.in. spełniać warunek wykazania stażu pracy 25 lat dla mężczyzn i 15 lat pracy w szczególnych warunkach na dzień 01.01.1999 r. Przepis ten wymagał także dla spełnienia warunków do świadczenia, rozwiązania stosunku pracy i braku przynależności do OFE. Warunek rozwiązania stalunku pracy nie obowiązuje od 01.01.2013 r.

Dla celów ustalenia uprawnień do wcześniejszej emerytury za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych. Wiek emerytalny takich osób, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie, których osobom przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie ustawy oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43 ze zmianami), a także na podstawie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie wymienionych aktów.

Pierwszym z warunków jest brak przynależności do OFE i odwołujący ten warunek spełnia. Kolejnym warunkiem jest ukończenie 60 roku życia. Odwołujący osiągnął wymagany przez przepisy wiek w dniu (...). Następnym warunkiem jest przepracowanie wymaganego okresu zatrudnienia tj. co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Odwołujący wykazał okresy składkowe i nieskładkowe za okres 24 lata 5 miesięcy i 22 dni na dzień 01.01.1999 r.

Spór w niniejszej sprawie sprowadza się do tego, czy odwołujący na dzień 01.01.1999 r. wykazuje ogólny staż pracy wynoszący 25 lat. Zauważyć należy, iż emerytura w obniżonym wieku z uwagi na pracę w szczególnych warunkach

przewidziana jest obecnie, oprócz emerytur pomostowych, jedynie dla grona osób, które w określonej dacie spełniły warunki stażowe. Tą datą jest 01.01.1999 r. Spełnienie warunku 20 lat zatrudnienia na tę datę dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn dotyczyć będzie z upływem czasu coraz mniejszej grupy osób - fizycznie stanie się niemożliwe wykazanie stażu pracy w takim wymiarze. Zdaniem Sądu z tego powodu rygorystycznie podejść należy do ustalania ogólnego stażu pracy ubezpieczonych, tak jak czyni się do badania stażu w szczególnych warunkach.

Co do doliczenia do stażu pracy okresu pracy w gospodarstwie rolnym stwierdzić należy.

Z treści art. 5 cytowanej ustawy przy ustalaniu prawa do emerytury i renty i obliczaniu ich wysokości uwzględnia się okresy składkowe i nieskładkowe, z tym, że okresy nieskładkowe uwzględnia się w wymiarze nie przekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych. Art. 10 powołanej wyżej ustawy przewiduje natomiast możliwość uwzględnienia przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości przypadających przed dniem 01.01.1983 r. okresów pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, ale jedynie, gdy okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Powołany powyżej art. 10 ustawy pozwala na uwzględnienie okresu pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia przypadającego w czasie, kiedy nie funkcjonowało ubezpieczenie społeczne rolników (tj. przed 01.01.1983 r.). Podstawowe znaczenie ma zatem ustalenie czy wykonywanie określonych czynności w gospodarstwie rolnym można uznać za okresy pracy w tym gospodarstwie. We wskazanym przepisie nie ma jednak definicji pracy w gospodarstwie rolnym. Przyjmuje się w związku z tym, iż ustalenia czy, pracę danej osoby w gospodarstwie rolnym można uznać za pracę mogącą być uwzględnioną przy ustalaniu prawa do emerytury, dokonywać należy w oparciu o przepisy regulujące ubezpieczenie społeczne rolników. Za okresy pracy w gospodarstwie rolnym, uważa się więc okresy wykonywania pracy na takich warunkach, jakie po dniu 01.01.1983 r. dawałyby podstawę do objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników (tak w wyroku SN z dnia 3 lipca 2001 r., II UKN 466/00 OSNPUSiSP 2003, nr 7, poz. 186).

Ubezpieczenie społeczne rolników regulowane jest przepisami ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U z 1998 r., nr 7, poz.25 ze zmianami). Przyjmuje się powszechnie, iż o uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym przesądza wystąpienie dwóch okoliczności: po pierwsze - wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej „domownika” z art. 6 pkt 2 powołanej ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i po drugie - czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie (art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy emerytalnej). Takie stanowisko zajęto w wyrok SN z dnia 28.02.1997 r., II UKN 96/96,(OSNP,1997/23/473), wyrażonym wprawdzie na gruncie poprzednio obowiązującej ustawy, ale nadal aktualnym.

Zgodnie z treścią wskazanego powyżej art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników za domownika uważa się osobę bliską rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie i stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy. W poprzednio obowiązującej ustawie z dnia 14.12.1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin domownika definiowano jako członka rodziny rolnika, pozostającego we wspólnym gospodarstwie domowym z rolnikiem, mającego co najmniej 16 lat, nie podlegającego obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów a ponadto osobę, dla której praca w gospodarstwie rolnym stanowi główne źródło utrzymania.

W rozpoznawanej sprawie z dokonanych ustaleń faktycznych wynika, iż rodzice odwołującego mieli gospodarstwo rolne. Odwołujący po zakończeniu nauki w szkole podstawowej nie uczył się i nie pracował zawodowo poza rolnictwem. Wykonywał pracę w gospodarstwie rolnym rodziców.

Ostatnim warunkiem uzyskania prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest przepracowanie co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na dzień 01.01.1999 r. i odwołujący ten warunek spełnia.

Odwołujący wykazał okres 25 lat zatrudnienia na dzień 01.01.1999 r.

Odwołujący spełnił zatem warunki wymienione w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych do nabycia prawa do emerytury.

Mając na uwadze powyższe Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc orzekł jak w wyroku o uwzględnieniu odwołania i przyznaniu emerytury od dnia 01.03.2014 r.